

BOERDERIJENSTICHTING NOORD-HOLLAND

VRIENDEN VAN DE STOLP

Boerderijen Beeldbank: www.boerderijenstichting.nl | Volg Vrienden van de Stolp ook op Facebook

NR. 105, JUNI 2021

JUBILEUM AAN
DE GOUWE

STOLPEN IN DE STAD
EDAM

VERDUURZAMING STOLPEN:
ER VALT WAT TE KIEZEN

PHOTO: DE WERVEN DE WIT

Wilmans
uw stolpspecialist!

Schildersbedrijf
WILMANS
Starte in schilderswerk en onderhoud www.wilmans.nl
HOORN tel. (0229)248 982 of (06)295 57 531

Mr Snoep
De lekkerste
online snoepwinkel
van Nederland!
Bestel eenvoudig en snel snoepgoed via
www.MRSNOEP.nl

Centipede
VASTGOED BV

info@centipedevastgoed.nl

10

INHOUD

4. SUBSIDIE VOOR DRIEJARIG KENNISPROJECT	22. VERDUURZAMING - PROJECT STOLPENMEESTERS
6. VERVOLG BOERDERIJNAMEN	27. PERSONELE VERSTERKINGEN
9. STOLPEN MOET JE KOESTEREN	28. KIEK 56 EN 57
10. JUBILEUM AAN DE GOUWE	30. STOLPEN IN DE KUNST
16. STOLPEN IN DE STAD EDAM	32. PIRONNEN DUIKEN OVERAL OP

4

9

16

32

EEN GREEP UIT ONZE ACTIVITEITEN

Na degelijk voorwerk en veel gesprekken, inhoudelijke en financiële steun van overheden, fondsen, organisaties en particulieren en na het afsluiten van samenwerkingsovereenkomsten is het door BSNH geïnitieerde project Karakteristieke boerderijen in het waddengebied gestart. Wij willen kennis mobiliseren en delen op het gebied van traditionele historische boerderijen, verduurzaming en herbestemming van deze boerderijen en van de streekelijke natuur en inrichting van hun boerenerven. Daarmee dragen wij bij aan een levend platteland, behoud van en toekomstperspectief voor historische boerderijen en hun geschiedenis en aan de regeneratie van streekelijke boerenerven in het prachtige landschap van het waddengebied in Noord-Holland, Friesland en Groningen. Ondertussen verdwijnen nog steeds stolpen uit het Noord-Hollandse landschap. Deze voortschrijdende achteruitgang van het stolpenbestand moet en kan worden gestopt met onder andere een stimuleringsbeleid waarover onze stichting een brandbrief stuurde naar Gedeputeerde Staten van Noord-Holland.

Peter van Zutphen
voorzitter

FOTO: VOORBEELDBOERDERIJ EILANDMUSEUM

SUBSIDIE VOOR EEN DRIEJARIG KENNISPROJECT

VOORBEELDBOERDERIJEN INSPIREREN EIGENAREN TOT HERBESTEMMING

De drie waddenprovincies en het Waddenfonds hebben samen bijna 6 ton in het project ‘Karakteristieke boerderijen in het Waddengebied’ geïnvesteerd, dat door de Boerderijenstichting Noord-Holland is opgezet en waarbij de boerderijenstichtingen Fryslân en Groningen zich hebben aangesloten.

Het is een blijk van waardering voor de lijn die de BSNH al jaren uitzet: geef eigenaren kennis, inspiratie en een netwerk bij het herbestemmen van agrarisch erfgoed met nieuwe functies, een streekeigen erf en passend in het landschap. En stimuleer zo het behoud ervan. Het project is in mei van start gegaan en zal de komende drie jaar de drijvende kracht zijn voor allerlei activiteiten rondom stolpen en andere boerderijtypen.

Stolpenavontuur

Of je nu een toeristische boerderijbestemming runt op Texel, een stolp-museum op Wieringen of een zorgboerderij op Terschelling, het onderhoud van het enorme agrarische gebouw, de inrichting van het erf eromheen en de wens om de energierekening omlaag te brengen blijft gelijk. Koop of erf je een boerderij en wil je er nieuwe functies in huisvesten, dan

Voorbeeldboerderij Eilandmuseum Jan Lont op Wieringen.

sta je als eigenaar vaak voor een avontuurlijke opgave. Niet iedereen heeft meteen een plan van aanpak of is direct een goede opdrachtgever voor de architecten, bouwkundigen, duurzame installateurs en andere vaklieden. Door voorbeeldboerderijen toegankelijk te maken voor eigenaren met plannen, word het herbestemmen en het creëren van nieuwe functies inzichtelijker, groeit het ontstane netwerk van kennishouders en ervaringsdeskundigen en levert dit een duurzaam steuntje in de rug voor (potentiële) boerderijbewoners.

Een en een is drie

De boerderijenstichtingen willen samen minimaal negen en maximaal twaalf markante boerderijen, die voor een deel al succesvol herbestemd zijn als bijvoorbeeld een B&B of zorgboerderij, een voorbeeldfunctie geven. Ze worden in dit project met kennis geholpen die nieuwe functies nog te verbeteren en breed te presenteren. De Rijksdienst Cultureel Erfgoed levert daarbij kennis aan. Zo worden ze ook geholpen bij het landschappelijk inpassen van de veranderingen aan hun boerderij en bij een ander belangrijk vraagstuk: het terugdringen van het energieverbruik. Dit doen we samen met onder anderen studenten van Hogeschool Inholland, die ook bij dit project

FOTO: VOORBEELDBOERDERIJ EILANDMUSEUM
BEELD: FRANK EINDELS

‘Verhaalpaal’ bij Nieuw Bouwlust, Anna Paulowna.

FOTO: AEN

Voorbeeldboerderij ‘t Oldambt, Hoogheem Erfgoed en Logies, Nieuwolda, Groningen.

aansluiten. De kennis en ervaringen worden gedeeld in (digitale) bijeenkomsten en in een digitale community voor boerderij-eigenaren. Daarvoor werken we samen met het Nationaal Restauratiefonds. En zo zijn er nog meer prachtige samenwerkingen, die veel meerwaarde opleveren en een sneeuwbal effect beogen.

Verhaalpaal

Elke voorbeeldboerderij krijgt een ontvangstruimte en digitale middelen om op locatie informatie te geven over het project. Voor fietsers en wandelaars komt er een verhaalpaal aan de weg. Ook worden er promotiefilmpjes, magazines en een reizende expositie gemaakt. De Boerderijenstichting Noord-Holland is penvoerder en trekker van het project. Het project is samen met de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, het Nationaal Restauratiefonds, Hogeschool Inholland, MOOI Noord-Holland, Libau, Holland Boven Amsterdam en Visit Wadden opgezet. Vanaf de zomer van 2021 zullen activiteiten worden georganiseerd. U zult er zeker nog meer van horen!

Angeli Poulssen

STOLPBOERDERIJNAMEN, EEN VERVOLG

Het artikel over de namen van stolpboerderijen heeft opnieuw veel reacties opgeleverd. Zo is ondertussen de voorkeur van vele andere vrienden en vriendinnen voor een boerderijnaam gebleken en kwamen er meerdere personen met verschillende verklaringen over de naam van die ene stolp aan de Gouwe te Hoogwoud. Interessant en levendig, dat leest u verderop. Als nieuwe naam dook bijvoorbeeld de naam Surinaamse Vriend op, een spannende naam van een stolp in de Zijpe, die verklaard kan worden met de uitleg dat een bemiddelde vriend met een plantage in Suriname de bouw van deze stolp in de 19de eeuw heeft gefinancierd. Over stolpen raakt een mens niet uitgesproken.

Zeldenrust

Namen stroomden als een rivier bij de redactie binnen. Zeldenrust bij Lutjewinkel en het majestueuze Wittenburg in de Schermer. De namen Akerendam, Herboren en De Avonturier volgden. De Barmhartige Samaritaan in Blokker ontbrak niet, evenmin als Eendracht maakt Macht te Oudorp. Namen die meermaals werden opgegeven. De stolp Essenhof in Zaanstad, naar de bomen rond de boerderij, met Iepenhof als tegenhanger aan de rand van de Berkmeer bij Veenhuizen. De rij werd afgesloten door Rozenburg op Texel en bovengenoemde Surinaamse Vriend.

't Hof van Denemarken

Eerst krijgt de redactie Netty Zander aan de lijn. Begin vorige eeuw was de stolpboerderij eigendom van Klaas Langedijk aan de Kennemerstraatweg te Alkmaar, zo'n beetje schuin tegenover Koekebier. De boerderij, die toen de naam al droeg, werd door hem verpacht, zoals in de jaren 1920 aan Netty's grootouders Reijer en Neeltje Zander (Glas). Na Zander pachtte ene Vijzelaar de boerenplaats, die later is gekocht door de familie Schouten, die tot 2006 op 't Hof van Denemarken bleef wonen.

Erwin en Sandra van Dijk zijn de huidige eigenaren en zij vragen in Nieuwsbrief 104 met klem naar de herkomst van deze intrigerende naam. Netty verklaart dat haar familie de betekenis niet kende en dat haar speurtocht in twee archieven, noch navraag bij haar alleroudste familieleden soelaas heeft geboden. Haar conclusie: onduidelijk, dan wel onbekend.

Vervolgens meldt zich Jan Pronk (83), voorheen boer in de Hargerpolder, nu boer in ruste te Niedorp. Hij komt met een opwindend verhaal, dat hij bovendien kan staven. Jan heeft zich gemeld bij het secretariaat en aan de telefoon is zijn verklaring zowel bijzonder als opwindend. Eind 16de, begin 17de eeuw trokken tuinders uit Geestmerambacht op uitnodiging van de Deense koning naar Denemarken om op het eiland Amager voor de Deense oostkust bij Kopenhagen de kooloogst aldaar te verbeteren. Dat lukte wonderwel en de vorderingen om witte kool beter te kunnen bewaren kwamen weer terug naar Langedijk e.o. Reden waarom witte kool (*Brassica oleracea* var. *capitata*) daar tegenwoordig nog steeds 'Denen', 'Deense witte' of 'Deense bewaarkool' wordt genoemd. Jan vermoedt dat een van deze tuinders, rijk geworden, mogelijkwijs de stolp met de naam 't Hof van Denemarken heeft gesticht. Dat kan hij niet bewijzen, maar het verhaal van de Deense kool is gedocumenteerd door de Stichting Coördinatie Onderzoek Oud Geestmerambacht (COOG) in het deel veldnamen Noord-Scharwoude. Opwindend en allemaal naar het aloude (en moderne) principe van de arbeidsmigratie. Als we het verhaal van de Surinaamse Vriend erlangs leggen, is het ook goed mogelijk dat een tuinder niet zelf de sprong naar Hoogwoud maakte, maar met verdiend geld in den vreemde de bouw van een stolp financierde en dat deze vervolgens vernoemd is naar de financiële bron: 't Hof van Denemarken. Een plausibel verhaal, wat mij betreft.

WM

< De stolp 't Hof van Denemarken rond 1927. De sloot links heet het Weeltje en de kinderen zijn er duidelijk trots op voor deze koninklijke stolp te poseren. Jongetje, zittend vierde van links, is Jan Zander en het meisje, staand tweede van rechts in wit jurkje, is Geer Zander.

Met passie gemaakt, zorgvuldig verzekerd

FOTO CHRIS SCHAATSBERGEN

Een huis met een rieten dak koop je niet zomaar, je wordt er simpelweg verliefd op. Riet geeft warmte, gezelligheid, charme en karakter. Je ziet het ambacht dat generatie op generatie wordt doorgegeven. Je voelt het vakmanschap en de passie. Met dezelfde passie kijken wij naar jouw huis en zorgen dat dit goed verzekerd is. Wij geven het juiste advies. Want je huis met rieten kap is het waard.

Meer weten? Ga naar rietpolis.nl of bel ons op 073 692 4739

RIETPOLIS
RIETEN DAK VERZEKERING

STOLPEN MOET JE KOESTEREN

VRIENDEN VAN DE STOLP ROEPEN PROVINCIE OP TOT HET VOEREN VAN ADEQUAAT STOLPENBELEID

De Boerderijstichting Noord-Holland richtte in april 2021 een brief aan het College van Gedeputeerde Staten over het provinciale beleid ten aanzien van het behoud van stolpboerderijen. Beter gezegd, over het ontbreken van adequaat beleid en over uitstel daarvan. Alles in afwachting van een in opdracht van de provincie door MOOI Noord-Holland op te stellen waarderingskaart van stolpboerderijen. Daarbij krijgt iedere stolpboerderij (uitgezonderd monumenten) een rapportcijfer toegekend, een zogenaamde classificatie. Wij hebben bezwaar tegen deze rapportcijfers.

Alle stolpen zijn ons even lief, met en zonder monumentenstatus; tuindersstolpen, schapenboeten, alle stolpen, groot en klein, met riet en/of met pannen gedekt, uit een royale portemonnee gebouwd of van eerder gebruikte materialen. De diversiteit bepaalt de waarde van het icoon van Noord-Holland: de stolp. Die waarde is eerder geformuleerd door voormalig gedeputeerde Jack van der Hoek. Hij deed dat voor het eerst tijdens de presentatie van de door het Steunpunt Monumenten en Archeologie en de BSNH samengestelde 'Handreiking Vierkant Achter de Stolp 2.0' in juni 2018 in Venhuizen. Met hem zien heel veel Nederlanders en buitenlanders die waarde.

Stolpenwaarderingskaart

De door MOOI Noord-Holland en de BSNH ontwikkelde kaart van stolpenstructuren maakte deel uit van de door de provincie samen met Mooi Noord-Holland en BSNH ontwikkelde nota Landschap en Cultuurhistorie, als aanzet tot borging van de ruimtelijke kwaliteit van stolpenclusters. Praktische uitwerking daarvan zou volgen in de Provinciale Omgevingsverordening. Maar GS stelde in 2020 besluitvorming over dat onderdeel uit, in afwachting van de resultaten van een door de provincie aan MOOI Noord-Holland verleende opdracht voor een stolpenwaarderingskaart. Ook onze suggesties voor nieuw stolpenbeleid, zoals stimulering van herbestemming, woog GS niet inhoudelijk, in afwachting van de genoemde waarderingskaart. Wij kunnen niet anders concluderen dan dat de urgentie voor stimulerend beleid voor het provinciale icoon de provincie ontgaat.

GS weet dat wij het fenomeen waarderingskaart op hoofdlijnen toejuichen. Echter, alle stolpen zijn ons even lief. Alle stolpen met elkaar bepalen de kracht van het icoon. Daarom zien wij niet graag dat een icoon gesplitst wordt in onderdelen waar-

aan verschillende rapportcijfers gehecht worden; dat wekt de suggestie dat de laagst gewaardeerde onderdelen van dat icoon op termijn geamputeerd kunnen worden.

Alle stolpen een 10

Een icoon koester je, althans, dat zou je verwachten. Als je daar liever geen cent aan wilt uitgeven, zorg je ervoor dat de eigenaren van jouw icoon op andere wijze worden geholpen. Dan ondersteun je eigenaren met raad en daad, met kennis en zo nodig, als je het icoon serieus neemt, toch met pecunia. Dan voorkom je tijdrovende procedures en legeskosten. Dan ga je onderdelen van jouw icoon niet waarderen met een rapportcijfer, gebaseerd op door jou geformuleerde criteria. Immers, iedereen weet: de leerling met de laagste rapportcijfers blijft zitten of verdwijnt. Iedereen weet ook dat rapportcijfers op school geen allesomvattend beeld van een leerling geven: ze belichten slechts enkele aspecten van enkele door de school gegeven vakken. Ze geven geen rapportcijfer van de leerling als mens. Daarom geven wij alle 'echte' stolpen een 10!

De dominantie van de piramides van de polder staat onder druk door het verdwijnen van inmiddels circa de helft van de stolpen en door het oprukken van andere bebouwing op het platteland. In verband daarmee verzochten wij in april 2021 de provincie op korte termijn met adequate maatregelen te komen om het verlies van stolpboerderijen in Noord-Holland te stoppen. Tot nu toe ontvingen wij geen reactie. Desondanks hopen we Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten ervan te overtuigen dat stimulerend beleid voor het icoon van onze provincie broodnodig is.

WE

FOTO BERT VAN NISSEL

JUBILEUM AAN DE GOUWE

De stolpboerderij Hoochhoutwout van de familie De Rijcke aan de Gouwe in Hoogwoud is misschien wel een van de mooiste exemplaren van West-Friesland. Dit jaar is het gebouw precies 350 jaar oud en dat is een mooie aanleiding om de stolp eens in het zonnetje te zetten. Co de Rijcke en zijn vrouw Jannie de Rijcke-Glas gaven ons met plezier een rondleiding in en om het huis en vertelden honderduit over de rijke geschiedenis van het monument.

Een bijzonder silhouet

Op het erf staan twee stolpboerderijen tegen elkaar aan. Dat is bij wel meer boerenplaatsen het geval, maar hier staan de stolpen niet achter elkaar maar náást elkaar. Dit geeft een bijzonder silhouet, wat nog extra wordt versterkt door de ligging op het ruime erf en de toegang via een authentieke houten brug. De stolp rechts is verreweg de oudste van het stel: in de gevel naast de darsdeuren prijkt een gevelsteen met een schip en het jaartal 1671. Hierdoor is het bouwjaar van deze stolpboerderij precies bekend. De stolp aan de linkerkant is veel later gebouwd, namelijk in 1900. In deze boerderij bevond zich oorspronkelijk geen woongedeelte, maar alleen een hooiberg, dars en koeienstal. Een stolpschuur dus, bedoeld om schaalvergroting van het boerenbedrijf mogelijk te maken. Rond 1980 is de stolpschuur omgebouwd tot woning en nu woont een zoon van Co en Jannie hier met zijn gezin. Een bijzonder element is de houten klokgevel met drie houten siervazen. Deze klokgevel is pas rond 1960 gemaakt. Hiervoor zat op deze plek een eenvoudige driehoekige topgevel zonder opsmuk, zoals blijkt uit oude foto's van de boerderij. Op de zolder lagen echter de drie siervazen en zij wezen erop dat er ooit een veel fraaiere topgevel was geweest. Co vertelt: 'Op aandringen van burgemeester Breebaart van Hoogwoud en met subsidie van de gemeente is toen de huidige topgevel gemaakt'.

Voormalige bewoners

Co heeft uitgebreid historisch onderzoek gedaan naar de eigenaren van de boerderij. Uit dit onderzoek blijkt dat de eigenaren in de 18de en 19de eeuw welgesteld waren en een belangrijke plaats innamen binnen de gemeenschap. De eerste bewoner die Co in de archieven vond, is Louris Cornelisz Sijp (circa 1680-1730). Louris was een rijk man en bekleedde onder meer de functie van burgemeester en schepen van Hoogwoud. Na zijn overlijden ging de boerderij aan de Gouwe over naar zijn zoon Cornelis Lourisz Sijp (1709-1782), die ook diverse belangrijke functies vervulde in Hoogwoud en omgeving. Hij was bijvoorbeeld burgemeester, schepen, kerkmeester, schotgaarder (persoon die belasting int) en hooimeester, waarbij hij toezicht hield op het voorkomen van hooibroei. Ook zijn zoon Louris Cornelisz Sijp (1740-1801), die na zijn overlijden op de boerderij woonde, bekleedde weer diverse belangrijke functies. De boerderij bleef in handen van de familie Sijp tot 1830, toen Klaas Pijper uit Twisk de boerderij kocht. Hij was getrouwd met Anna Sijp en de boerderij is dus verkocht binnen de familie. Hun zoon Cornelis Pijper (1830-1907) was de tweede generatie Pijper op de boerderij. Deze Cornelis is de meest beroemde eigenaar: hij was burgemeester van Hoogwoud en is verder bekend als uitvinder van de 'meshanger', een zachte boerenkaas die is ontstaan als mislukte Edammer. Na het overlijden van Cornelis Pijper werd de boerderij betrokken door een van zijn kleindochters, die was getrouwd met Louris Glas. Dit zijn de

< Een detail van het houtsnijwerk op de bedsteedeuren.

grootouders van Jannie de Rijcke-Glas, die tegenwoordig de boerderij bewoont samen met Co. Het betekent dat de boerderij al meer dan 300 jaar eigendom is van dezelfde familie, wat natuurlijk erg bijzonder is!

Vondsten van het erf

Op het erf moet ook vóór 1671 al een gebouw hebben gestaan. Co heeft namelijk ongeveer 25 jaar geleden veel aardewerk gevonden in de grond en de oudste vondsten gaan terug tot ongeveer 1550. De scherven zijn destijds door de bewoners als huishoudelijk afval weggegooid in een sloot en in diverse kuilen. Door Co, Jannie en Gré, de zus van Jannie, zijn de scherven zorgvuldig schoongemaakt en aan elkaar gepuzzeld. Dit leverde een verbluffende hoeveelheid voorwerpen op, waarvan een groot deel bijna of zelfs helemaal compleet. Diverse voorwerpen zijn later gerestaureerd, waardoor zij nu weer als nieuw ogen. Het meest in het oog springend zijn de vele borden van majolica uit de periode tussen 1575 en 1650, met fraaie beschilderingen van onder meer granaatappels, fruitschalen en rozetten. Ook heel bijzonder is het zogenaamde Noord-Hollands slibaardewerk, dat uit dezelfde tijd dateert. Deze borden en kommen zijn met een soort slagroomsput versierd met een decoratieve voorstelling, bijvoorbeeld Adam en Eva of tortelduiven.

Pronkkamer

Een van de woonvertrekken van de boerderij is een bijzondere oude pronkkamer. De houten betimmering met fraaie bedstede- en kastdeuren is nog helemaal origineel, net als de betegelde schouw. Dit type schouw met rond gebogen bovenzijde wordt een smuiger genoemd. Tegen de onderzijde staat een gietijzeren haardplaat met een voorstelling van een vrouw met een anker. Zij stelt de Hoop voor, een van de drie goddelijke deugden uit het christendom. De haardplaats bevond zich oorspronkelijk in de koeienstal, waar vroeger een tweede schoorsteen was. Jannie: 'Mijn oma kookte daar altijd, gewoon in de koegang. Ze had alleen een kleine tafel tot haar beschikking, er was geen aanrecht'.

De pronkkamer dateert uit circa 1790 en moet dus door een van de leden van de familie Sijp zijn gefinancierd. Aan de bovenzijde van de wanden bevinden zich bordenlijsten en

1. De opa van Jannie bij de walviskaak.
2. Een oude foto van de boerderij, uit de tijd dat deze nog een eenvoudige topgevel had.
3. De dubbele stolpboerderij Hoochhoutwout aan de Gouwe.
4. Co bij de walviskaak op het erf.
5. Een deel van de vondsten van het erf.
6. Een bord van Noord-Hollands slibaardewerk met voorstelling van Adam en Eva.
7. De pronkkamer met originele kastenwand uit circa 1790. Daarboven de bordenlijst met majolica borden uit de 17de eeuw.
8. De betegelde schouw in de pronkkamer met aan weerszijden kasten met keramiek.

Speciaal voor de brandverzekering van rietgedekte panden.
Goede voorwaarden met lage premies.

Voorbeeld: brand-/stormverzekering woonboerderij steen/riet vanaf 1,60 ‰ en woning steen/schroefriet vanaf 0,80 ‰.

Hoornseweg 2, 1687 ND WOGNUM, telefoon 0229 57 22 57
www.ovmdeveenhoop.nl, info@ovmdeveenhoop.nl

Akerbouw bv
BURGER EN UTILITEITSBOUW

Heeft u bouwplannen?

Uw onderhouds- en restauratiepartner in Noord-Holland

Akerbouw B.V.
T: 0251-315817

Geesterweg 6, 1911 NB Uitgeest
info@akerbouw.nl www.akerbouw.nl

KWANTES
makelaardij

de sleutel tot bezit

Schakel de specialisten in!

Uw stolp verkopen verdient expertise en goede begeleiding

Kwantes Makelaardij, Middenweg 9 te 1619 BL Andijk
www.kwantesmakelaardij.nl | 0228-59 22 44

sd — a

sander douma architecten

Noordervaart 73
1841 GB Stompvoren
072 - 503 98 47
post@sd-a.nl
www.sd-a.nl

daar staan nu de gerestaureerde majolica borden op. Het levert een prachtig authentiek geheel op! Maar niet alle stukken keramiek in de kamer zijn bodemvondsten: aan weerszijden van de smuiger bevinden zich twee kasten met glazen deuren, gevuld met serviesgoed dat al eeuwenlang eigendom van de familie is. De oudste stukken dateren uit de periode rond 1700. Bijzonder is ook een Engelse theepot die rond 1780 is gemaakt. Dit object kreeg de familie Glas kort na de Tweede Wereldoorlog van personen die tijdens de Hongerwinter voedsel haalden op de boerderij aan de Gouwe.

Walviskaak

De boerderij staat op een ruim erf van ongeveer 1 hectare en is beplant met onder meer hoogstam fruitbomen en knotwilgen. Een echt boeren-erf dus. Niet voor niets won de familie De Rijcke-Glas in 2003 de prijs voor het mooiste erf van Noord-Holland, uitgereikt door de stichting Landschap Noord-Holland. Een bijzonder element op het erf is een halve walviskaak, die rechtop in de grond staat. Jannie weet nog dat die vroeger werd gebruikt als een schuurpaal voor de koeien. In de familie is een oude foto bewaard van haar opa in zijn werkkleding bij de walviskaak, met daarnaast een stel schapen. De kaak stond toen nog op het bon, de plaats waar de koeien werden gemolken. De walviskaak is een tastbaar overblijfsel van de walvisvaart, oftewel de jacht op walvissen in het Noordpoolgebied. Veel mannen uit de West-Friese dorpen namen hier in de 17de en 18de eeuw tijdens een bepaalde periode van het jaar aan deel. Het vet van de walvissen werd in traankokerijen verwerkt tot olie, die onder meer werd gebruikt als lampolie en bij de bereiding van zeep. Walvisbotten werden soms meegenomen naar het thuisdorp en er zijn elders in Nederland voorbeelden bekend van complete kaken die als poort waren opgesteld. Mogelijk maakte het bot van de Gouwe oorspronkelijk ook deel uit van zo'n poort. In het verleden moeten veel meer walvisbotten op boerenerven in West-Friesland hebben gestaan, maar nu is de kaak van Co en Jannie het enige overblijfsel.

Feest

Een van de kleinzonen van Co en Jannie is erg geïnteresseerd in de geschiedenis van zijn familieboerderij en wil het 350-jarig jubileum graag uitgebreid vieren. Er wordt gedacht aan een groot feest op het erf en een tentoonstelling van de vondsten van het erf. Door corona staan de feestplannen voorsnog op losse schroeven, maar hopelijk kan komende zomer toch nog iets worden georganiseerd. Deze bijzondere plek verdient dat!

DD

9. Co en Jannie bij de voordeur van hun jarige boerderij.
10. De gevelsteen met jaartal 1671 en een schip. Daaronder een heel oud raampje met tralies.

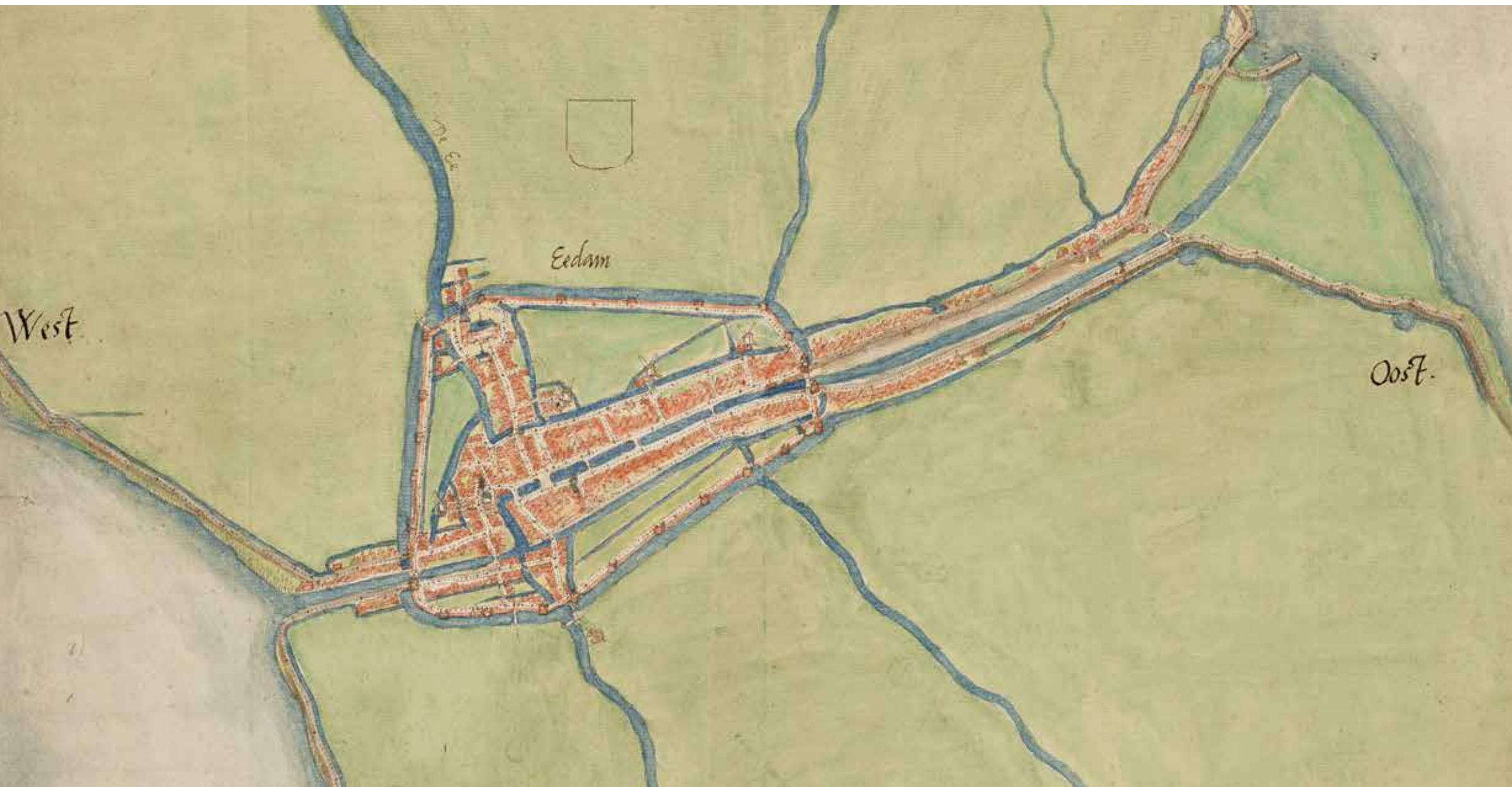

9

10

BOERDERIJEN IN DE STAD EDAM

Tot in de 20ste eeuw hing de geur van mest, vee en hooi als een warme deken over de stad Edam en had Edam een agrarisch karakter. In de naoorlogse periode veranderde dit en zijn de boeren en hun vee uit de stad verdwenen en hun bedrijven verworpen tot woningen. Dit artikel gaat over de ontstaansgeschiedenis van de stad Edam en het komen en gaan van de boerenbedrijven. Als basis hiervoor heeft het boek 'Boeren in en rond Edam' gediend, dat is uitgebracht door de Vereniging Oud Edam.

We zien hier boerderij van Kout, net buiten de stad Edam gelegen aan de IJ, wat nu Dijkgraaf Poschlaan 6 is. De boerderij is vermoedelijk rond 1990 gesloopt om ruimte te maken voor het Waterlaboratorium.

[Beeld: J.C. Bander, Collectie HHNK]

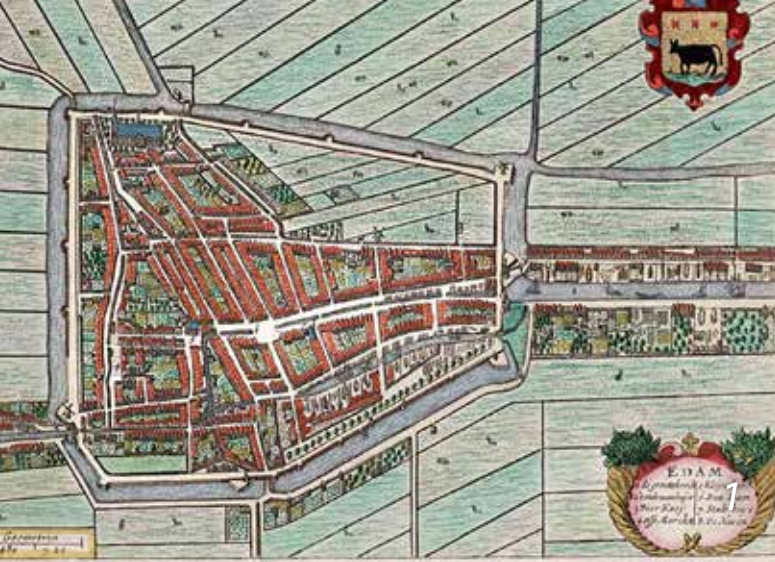
Ontstaansgeschiedenis van Edam

Edam ligt op de grens tussen de polders de Zeevang en de Zuidpolder aan de IJ. De IJ was een veenriviertje dat door het veenweidelandschap stroomde en bij wat nu Volendam is in de Zuiderzee uitmondde. Gezien de ligging aan de IJ zal Edam nabij een verhoging in het laaggelegen polderland, als ontginningsnederzetting ontstaan zijn. De eerste bewoners zullen omstreeks 1200 het gebied zijn ingetrokken en bouwden hun huizen op terpen rondom een kapel. De kapel van deze nederzetting heeft zeer waarschijnlijk gestaan op de plaats van de latere Onze Lieve Vrouwekapel, waarvan alleen de Speeltoren bewaard is gebleven. Edam was een van de vele bescheiden nederzettingen die toen aan de oevers van veenriviertjes ontstonden. Agrarische activiteiten zullen de basis van het toenmalig bestaan hebben gevormd. Op de meest droge akkers in het veen werd rogge en gerst verbouwd, in de lager gelegen gedeelten vlakbij de veenriviertjes stond het vee. Door het ontwateren van het veen daalde de bodem en werd het gebied te nat voor akkerbouw, waardoor de bedrijfsvoering verschoof naar uitsluitend veehouderij.

De groei van de stad Edam

De opkomende handelsvaart en het verkrijgen van stadsrechten zorgden ervoor dat Edam kon groeien in de tweede helft van de 14e eeuw. Door de landinwaartse ligging was Edam echter niet gemakkelijk te bereiken. In een oorkonde van 1357 krijgt Edam dan ook toestemming om een tolvrije verbinding met de zee te graven: de huidige Voorhaven en het Oorgat. Zodoende ontstonden er al vroeg handelscontacten met andere gebieden en landen. Bier en graan werden verruild voor boter en kaas. De vraag naar zuivelproducten groeide. Edam had in de tweede helft van de veertiende eeuw al een kaaswaag, waaruit blijkt dat het zich als uitvoercentrum van zuivel had ontwikkeld. Wekelijks kwamen de boerinnen uit de omliggende dorpen met hun zuivelproducten naar de markt in Edam die was uitgezet langs het water. De bloeiende handel heeft Edam veel goeds

Historische kaart van Edam 1550-1570. De naam Edam duidt op de dam die in de IJ is gelegd. Dit zal tussen 1250 en 1310 geweest zijn. [Beeld: Kaart van Edam en omgeving, door: Jacob van Deventer (1501/1502-1575), Noord-Hollands Archief/Collectie van kaarten en kaartboeken van de Provinciale Atlas Noord-Holland, NL-HlmNHA_560_002418]

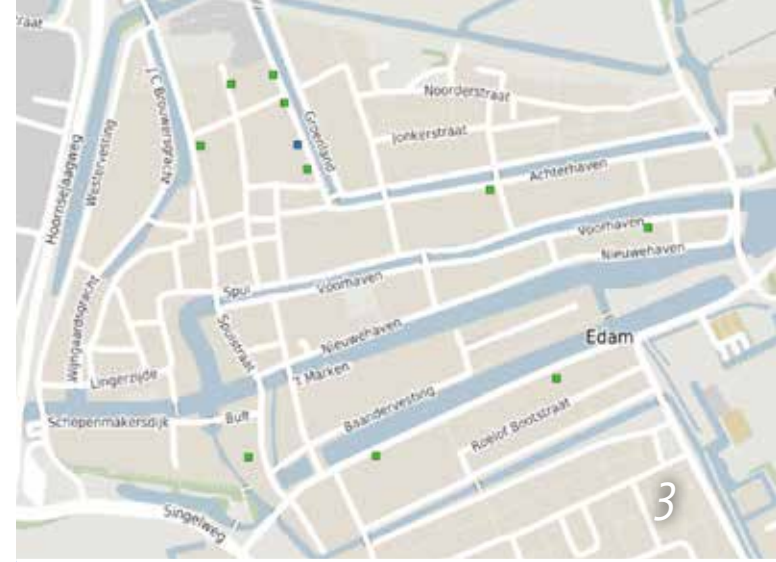
De boer is dan wel uit de stad verdwenen, maar zijn bedrijfspand is gebleven. De overgebleven boerderijen in Edam zijn inmiddels verworpen tot woonboerderijen, maar zijn nog steeds bepalend voor het agrarische karakter van het Boerenbuurtje en leveren daarmee een bijdrage aan het verhaal van de stad Edam en haar agrarische geschiedenis.

RS

Bronnen

Boschma-Aarnoudse, C., Haag, J., Nelissen, M., Tjoa, W. (2003), *Boeren in en rond Edam*, Historische Reeks Oud Edam, nr. 5. Boschma-Aarnoudse, C. (2007), *Edam behouden stad, houten en stenen huizen 1500-1800*, Matrijs in samenwerking met gemeente Edam-Volendam. Redengevende omschrijving Beschermd Stadsgezicht Edam. Peter de Vries, bestuurslid Oud Edam.

1. *Historische kaart van Edam rond 1650. Op deze kaart is duidelijk te zien dat de noordoosthoek van de stad een gebied van weilanden en moestuinen was.* [Beeld: Stadsplattegrond Edam 1649, door: Joan Blaeu, Oude Landkaarten, <https://www.oudelandkaarten.nl/europa/item/edam-1649-blaeu/>]
2. *Het Nieuwvaartje in Edam, ook bekend als onderdeel van het Boerenbuurtje.* [Beeld: Vereniging Oud Edam]
3. *Topografische kaart van Edam met daarop de overgebleven boerderijen aangegeven. Er staan nog negen boerderijen binnen de voormalige vestingwerken van Edam, acht daarvan zijn historische boerderijen uit de 19e en 20ste eeuw en een is een nieuwbouwboerderij.* [Beeld: Kaartviewer Steunpunt Monumenten & Archeologie Noord-Holland, <https://kaarten.mooinoord-holland.nl/viewer/app/SMA>]
4. *Boerderij de Achterhoeve aan de Achterhaven 57, gebouwd in 1865 volgens de BAG en aangewezen als gemeentelijk monument.* [Beeld: Wikipedia, door: Rosemoon - Eigen werk, CC BY-SA 4.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=103476067>]
5. *Nieuwvaartje 12 is gebouwd in 1862 als vaarboerderij met darsdeuren in de voorgevel. Daarmee kon het hooi gemakkelijk vanaf de schuit in de voorliggende gracht de boerderij in gebracht worden. De boerderij verloor na de ruilverkaveling haar agrarische functie. Het pand is aangewezen als rijksmonument.* [Beeld: Funda, <https://www.funda.nl/koop/edam/huis-41000581-nieuwvaartje-12/#foto-3>]
6. *Gevangendoortsteeg 7 is in 1865 gebouwd en verloor in 1980 haar agrarische functie. Het pand is aangewezen als rijksmonument.* [Beeld: Gevangenpoortsteeg 7-9, 1967, door: G.J. Drukker, collectie gebouwd, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed/109.482]

gebracht en de economische voorspoed had een sterke toename van het aantal inwoners en de aanleg van verdedigingswerken rondom de stad in het begin van de 16e eeuw als gevolg.

Echter, door de lineaire bebouwing die was ontslaan langs de Voorhaven en het Oorgat liet Edam zich niet op een logische wijze inpassen in de min of meer ovaalvormige vesting. Hierdoor ontstond de wonderlijke situatie dat het Oorgat buiten de stadsmuren kwam te liggen en dat binnen de stadsmuren de onbebouwde grond in oppervlakte groter was dan de bebouwde grond. Voor lange tijd was er dus binnen de stadsmuren geen gebrek aan bouwgrond, die voornamelijk was gelegen in de noordoosthoek van de stad. Daarmee kon de 16e eeuwse bevolkingstoename goed worden opgevangen. De economische voorspoed bereikte haar hoogtepunt rond 1630. Op dat moment was Edam min of meer volgebouwd, op het tuingebied in de noordoosthoek na.

Van het midden van de 17e eeuw raakte Edam, net als vele andere Noord-Hollandse steden in een neerwaartse economische spiraal als gevolg van oorlogen, ziekten, weersomstandigheden en belastingen. Veel mensen trokken weg uit de stad en veel huizen werden afgebroken. De groei van de stad kwam tot stilstand en binnen de vestingwerken lag nog steeds een groot gebied van weilanden en moestuinen. In deze lege delen van de stad werden boerderijen gebouwd, Edam krijgt een landelijk karakter.

De eerste boerderijen in de stad

In de noordoosthoek van de stad, binnen de hoek Nieuwvaartje - Achterhaven, is lange tijd een groot gebied van weilanden en moestuinen intact gebleven. In dit gebied ontstonden dan ook de eerste boerderijen en het kreeg al snel de bijnaam het 'Boerenbuurtje'. De 17e en 18e eeuwse boerderijen in Edam zullen niet te vergelijken zijn geweest met de stolpboerderijen in de polder. De boerderijen in de stad werden aangepast aan de ruimte die daarvoor beschikbaar was en dat was vaak niet meer dan een diep, langgerekt perceel. De meeste boerderijen waren aan de gracht gelegen en bestonden uit een koehuis/schuur aan het water met daarvoor een tuin/erf en woonhuis. Het vee graasde namelijk buiten de vestingwerken in de

polder Zeevang en de Zuidpolder. De koeien werden, over de vele waterwegen die de stad rijk was, met schuiten naar de weilanden gebracht en ook het hooi werd binnengehaald met schuiten. Een echte vaarpolder dus, zoals we ook in Enkhuizen hebben gezien.

Stolpboerderijen in de stad

De aantrekkelijke kaasmarkt in de tweede helft van de 19e eeuw ging gepaard met een stijging van de welvaart en dat is terug te zien in de bouw van een groot aantal stolpboerderijen in de jaren 1860-1900. Veelal stolpboerderijen met de darsdeuren aan de voor- of zijkant om gemakkelijk het hooi vanuit de schuit in de voorgelegen gracht naar binnen te brengen. Ook deze boerderijen werden voornamelijk in het Boerenbuurtje gebouwd, een naam die het gebied vandaag de dag nog steeds draagt. Tot in de 20ste eeuw is het agrarisch karakter van Edam in het stadsbeeld herkenbaar gebleven. Het Boerenbuurtje is pas in de jaren 50 bebouwd geraakt toen de woningbehoefte groot was als gevolg van de Tweede Wereldoorlog. Van de overgebleven stolpboerderijen in Edam staan de meeste in dit gebied.

Het verdwijnen van boerderijen uit de stad

Tot ver in de 20ste eeuw bleven veel boerderijen in Edam vaarbedrijven. Dit veranderde in de naoorlogse periode, toen de crisisjaren voorbij waren en de economie weer opbloede. Het was de tijd van de schaalvergroting en mechanisatie. In 1967 was de ruilverkaveling van de Zeevang voltooid. De polder veranderde van een vaarpolder in een rijpolder. Veel boeren in de stad Edam kozen ervoor om een nieuw bedrijf te beginnen in de vernieuwde polder. Dit betekende het begin van de verdwijning van het boerenbedrijf uit de stad. De boeren die in de stad bleven kregen het moeilijk, vaarbedrijven konden door de natuurlijke omstandigheden en hun te geringe omvang niet meekomen met de schaalvergroting. Het werd verboden om nog langer ier te lozen in de gracht en de melktank deed zijn intrede. De 17e eeuwse leest waarop het boerenbedrijf in Edam in de 20ste eeuw nog altijd geschoeid was, moest worden verlaten. De schuit werd ingeruild voor een tractor en daarmee kwam een einde aan de stadsboeren met hun vaarboerderijen in Edam.

Aandacht voor ambacht

PRONK BOUW
BOUWEN RESTAUREREN LEIDEKKEN

Machinestraat 2, 1749 DT Warmenhuizen
(0226) 391374 • info@pronkbouw.nl
in f @ www.pronkbouw.nl

TE KOOP
Noorddijk 4, Noordbeemster

Als je van ruimte houdt...

Gelegen in het werelderfgoed 'De Beemster' is deze vrijstaande woning te koop gekomen. Rondom ruim uitzicht de polder in en een heerlijke tuin. Op het erf staan twee mooie ruime schuren, geschikt voor opslag en/of (paarden)stalling. Gecombineerd met de fraaie hobbyweide achter de woning, waar paarden en kleinvee naar hartenlust kunnen genieten, is dit een ideaal object voor een hobbyboer of paardenliefhebber.

Totale oppervlakte is 19.755 m².
Maak een afspraak voor een bezichtiging en ervaar zelf de ruimte rondom deze fijne dijkwoning.

Meer informatie bij makelaar George van der Velden
T 072 503 97 97
E noordholland@landelijk-wonen.nl
www.landelijk-wonen.nl

landelijk-wonen.nl

funda vastgoedpro

Al vijftig jaar voor ontwerp en aanleg van boerderijerf tot siertuin

Floridus
TUIN & GROEN
www.floridus.nl

Het Woud 10, Nibbixwoud - 0229 571629 - hoveniers@floridus.nl

AANNEMERSBEDRIJF WEST-FRIESLAND

AWF

Bollenmarkt 16 • 1681 PJ Zwaagdijk • info@awfbouw.nl • www.awfbouw.nl

BOEKBESPREKING

EROP OF ERONDER. HOE HOLLAND HET HOOFD BOVEN WATER HOUDT

'Erop of Eronder' ligt al sinds 2015 in de boekwinkel. Een goede reden om nog eens aandacht te besteden aan deze uitgave. Het gaat in dit boek over de spannende ontstaansgeschiedenis van het Hollandse landschap. Over hoe mensen leefden in een land dat continu werd bedreigd door water, en hoe ze telkens weer slimme dingen uitvonden waardoor ze droge voeten wisten te houden. Anne Pek, dochter van een waterbouwer, heeft het boek geschreven voor de jeugd. Maar het is minstens zo interessant en informatief voor volwassenen die willen weten hoe Noord-Holland is ontstaan en wat daar voor nodig is geweest. Het is een fraai vormgegeven boek waarin met aanstekelijke en klare taal wordt verteld hoe in 1000 jaar tijd de provincie is geworden tot wat zij nu is. Met sfeervolle illustraties heeft Irene Goede, geboren in Landsmeer, de ontstaansgeschiedenis nog inzichtelijker gemaakt. De auteur stelt zich in het 'Woord vooraf' de vraag: Hoe kan het dat het westen nu het dichtstbevolkte deel van Nederland is - en zelfs een van de dichtstbevolkte delen van de wereld? Over hoe in de afgelopen duizend jaar de blubberbulten bewoond raakten, hoe ze zo inzakten dat de zee er om de haverklap overheen spoelde, hoe er dijken omheen werden gelegd, poldermolens in werden gebouwd en kanalen door werden gegraven. En hoe er in dat natte, platte land in diezelfde periode allerlei rijke steden ontstonden.

Het gaat over een waterrijk land, dat misschien heel gewoon lijkt, maar dat voor wie wat beter kijkt een van de wonderlijkste woongebieden op aarde is: Holland, onder de zeespiegel.

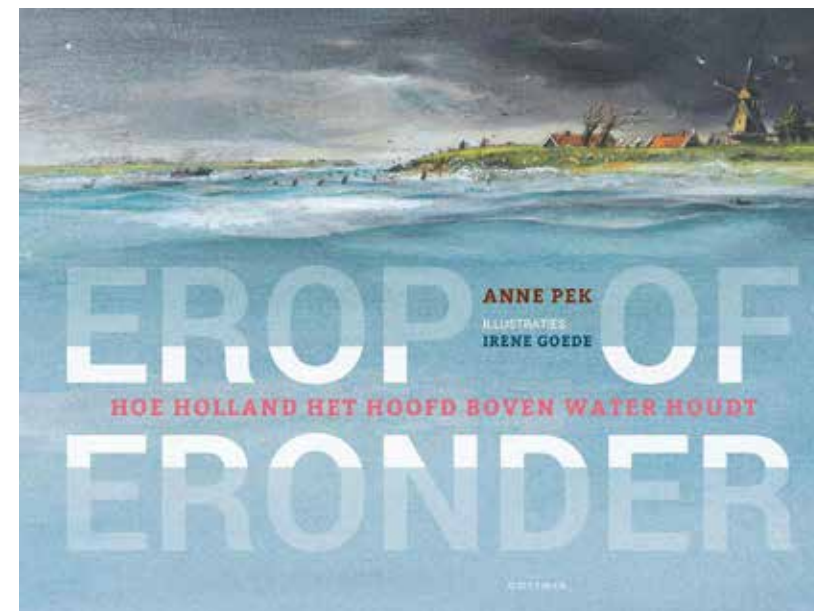
Tussen de negen hoofdstukken zijn allerlei interessante weetjes geplaatst, want wist je dat ze in de 16de eeuw ook al een file-probleem hadden? Dat dorpen aan de wandel kunnen gaan? En dat er ooit cowboyforten aan onze kusten lagen?

Het boek eindigt met een tijdlijn waarin de afgelopen 1000 jaar is samengevat. Daarin vindt je bijvoorbeeld: 14 na Christus - Bouw van een Romeins fort aan het IJ, 690 - Willibrord arriveert in Holland, 950 - Eerste vermelding van Medemblik, 1170 - De Allerheiligenvloed scheidt Texel van Holland, 1562-1565 - Lamoraal van Egmond laat twee meren bij Alkmaar droogmalen, 1672 - Eerste verharde weg in Holland (Hoorn-Enkhuizen), 1731 - Paalworm in de houten zeeweringen van Holland. Dijken worden beschermd met zwerfkeien uit Drentse hunebedden, 1745 - Verbod op het slopen van de hunebedden, 1916 - Laatste grote dijkdoorbraken rond de Zuiderzee, 1930 - Drooglegging Wieringermeer, 1932 - Afsluitdijk gesloten. En ook in 2021 blijft het water overal loeren en blijven wij werken om ons hoofd boven water te houden. Denk aan de Hondsbossche duinen, de zanddijk voor de Prins Hendrikpolder op Texel en de versterking van de Markermeerdijken ...

Ik heb 'Erop of Eronder' met veel plezier gelezen en bekeken. Het is een boek dat je regelmatig uit de kast pakt om even te kijken hoe het allemaal zo gekomen is.

JS

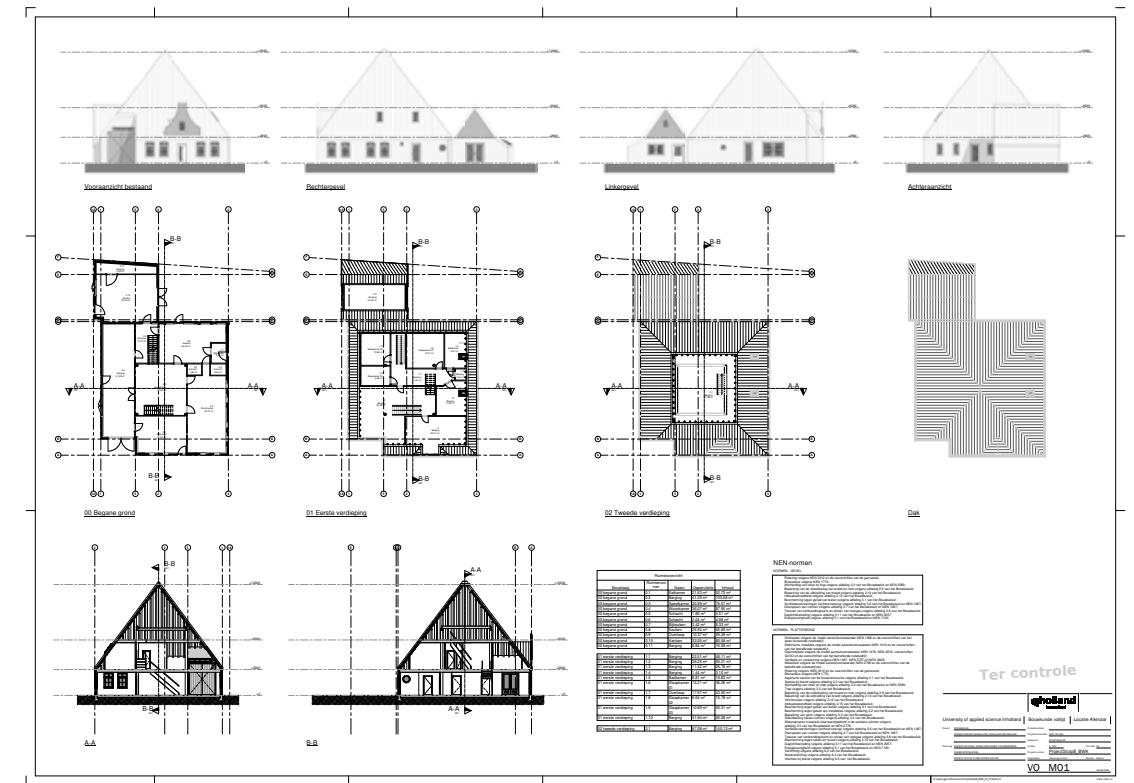
Erop of Eronder van Anne Pek en Irene Goede.
Uitgeverij Gottmer.
ISBN 978 90 257 5466 2

VERDUURZAMING VAN STOLPEN: ER VALT WAT TE KIEZEN

PROJECT STOLPENMEESTERS BRON VAN KENNIS EN INSPIRATIE
VOOR STOLPBEWONERS

Veel stolpeigenaren zijn elke maand veel geld kwijt aan gas en elektriciteit. Daarnaast is het niet altijd even comfortabel binnen in de stolp. Daar is iets aan te doen. Isolatie, zonnepanelen, zonneboilers, warmte-koudeopslag - de mogelijkheden zijn legio. Maar een stolp duurzaam maken, hoe pak je dat aan?

In het project Stolpenmeesters werkten afgelopen winter zo'n negentig werktuigbouwkunde- en bouwkundestudenten met acht stolpeigenaren aan verduurzaming van hun stolp. Daarnaast onderzochten ze voor elke stolpeigenaar één specifieke woonwens. Het project is een samenwerking tussen Boerderijstichting Noord-Holland en de opleidingen Bouwkunde en Werktuigbouwkunde van Hogeschool Inholland.

Jonge vrienden van de stolp

De Boerderijstichting is erg blij met het project. Angeli Poulssen: 'We hebben veel informatie verzameld over de mogelijkheden om stolpen te verduurzamen. In de eerste plaats is dat natuurlijk interessant voor de betrokken eigenaren, maar via hen ook voor de brede groep stolpeigenaren van de stolpencommunity Vierkantdelers en anderen. Daarnaast is het ook erg leuk en belangrijk om jonge mensen te betrekken bij het cultureel erfgoed van historische boerderijen.'

Niels Sijpheer, docent bij Inholland, was de projectleider: 'We hebben voor alle acht stolpen bekeken of en hoe ze energieneutraal konden worden. Dan kon het gaan over bouwkundige maatregelen, bijvoorbeeld isolatie, en over installaties zoals warmtepompen en zonneboilers. Wij wilden voor elke stolp een ontwerp zien voor "energie-neutraal", waarin bouwkunde en werktuigbouwkunde samenkwamen. Vanuit het onderwijs gedacht was dat ook nodig om iedereen op

dezelfde manier te kunnen beoordelen. Daarna hebben de bouwkundestudenten nog specifieke wensen van de acht stolpbewoners uitgewerkt. Dat kon bijvoorbeeld gaan over een nieuwe badkamer of het bewoonbaar maken van een kapberg.'

Door corona zijn in 2020 veel activiteiten stil komen te liggen, maar dit project kon gelukkig doorgaan. Angeli Poulssen: 'De eigenaren die meededen hebben kennis en inspiratie opgedaan en kunnen verder met verduurzaming van hun stolp. We hadden wel last van de beperkingen. Vrijwel alle contacten gingen over het internet. Er is veel minder direct contact geweest tussen de studenten en de bewoners. Mede daardoor hebben de stolpeigenaren tijdens de rit misschien mee kunnen kijken. Opeens lag het eindresultaat er. Dat was jammer. We hopen dat alles in de volgende ronde normaler kan verlopen.'

Succes

Ondanks de beperkingen was het project een succes. Alle eigenaren kregen aan het eind van het project een plan voor verduurzaming, mede op basis van fantastische 3D-scans van hun stolp. Een kostenplaatje zat daar niet bij - dat is het terrein van aannemers en installateurs. Wel werden van de voorgestelde maatregelen de terugverdientijden berekend. De keuzes en mogelijkheden voor stolpeigenaren die willen verduurzamen, worden steeds duidelijker.

Er zijn een paar vuistregels:

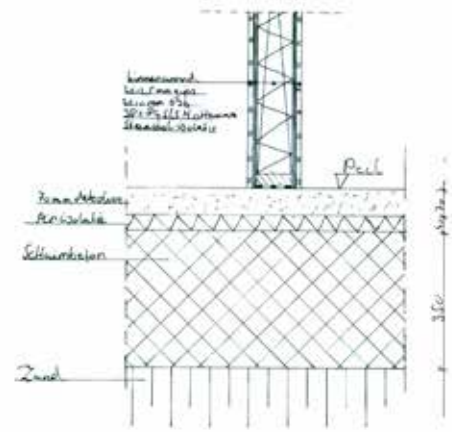
- Isoleren moet, maar tegelijkertijd is een goede ventilatie noodzakelijk om aantasting van de oude houten constructies door vocht te voorkomen.
- Duurzaam verwarmen gaat het beste met lagetemperatuurverwarming. Niet iedere stomp is hier geschikt voor. Een 'doos in doos'-opdeling - geïsoleerde en goed geventileerde ruimtes maken in de stomp - kan duurzaam verwarmen haalbaar maken.

Er valt voor een stolpeigenaar van alles te kiezen. Niels Sijp heer licht toe: 'Er zijn grofweg twee denkrichtingen. De eerste is: laat het gebouw het gebouw, en zorg dat je snel zelf veel energie opwekt met installaties en zonnepanelen. De andere mogelijkheid: werk aan "nul op de meter" door eerst de schil, het gebouw, aan te pakken. Je brengt dan de energievraag omlaag door bouwkundig te verduurzamen, vooral met het oog op isolatie en vocht. Vervolgens voorzie je met bijvoorbeeld zonnepanelen en bodemwarmte zoveel mogelijk in de resterende energievraag.'

Geen standaard

Er is dus geen standaardoplossing. Dat komt ook doordat verduurzaming, hoe belangrijk ook, maar één aspect is van de plannen van een eigenaar voor zijn stulp. Niels Sijpheer: 'Het gaat nooit alleen om duurzaamheid. Stolpeigenaren hebben woonwensen. Ze willen bijvoorbeeld meer comfort, of ze willen meer wooneenheden maken, en dan vinden ze het soms ook gewoon leuk om een warmtepomp of zonnepanelen te hebben. Wie zijn wij dan om te zeggen wat zij moeten doen? Daarbij komt: soms weten ze nog niet zo goed wat ze precies willen. Wij kunnen dat niet oplossen, maar we kunnen hen wel verschillende scenario's laten zien. Nul op de meter of meer nadruk op duurzame opwekking. Dat hangt ook weer af van wat voor wensen een eigenaar nog meer heeft.'

Bij dit alles speelt ook nog mee dat investeren in een plattelandsmonument als een historische boerderij zijn eigen dynamiek kent. Niels: 'Bij een monument als een

ERVARINGEN VAN EEN STOLPBEWONER

Sietse Bos uit Nieuwe Niedorp was een van de deelnemende stolpbewoners. 'Ik vond het een heel leuk en inspirerend project, en we hebben er een bruikbaar ontwerp aan overgehouden. Onderdeel van het plan is om de voormalige landbouwschuur van één naar twee wooneenheden om te bouwen. Qua duurzaamheid gaat het om zonnepanelen (thermisch en elektrisch) en isolatie van de wanden met stro. Het enige wat nog is blijven liggen is het tegengaan van condensvorming. Dat aspect was nieuw voor ons ('dampopen bouwen'). Maar we waren erg tevreden over de mogelijkheden voor verduurzaming. We behaalden de isolatiewaardes die we wilden, en kwamen uit op bijna energieneutraal. Dat je wanden kunt isoleren met stro was een eyeopener. Het plan is echt een goede basis voor de toekomst, al moeten we de kostenraming nog wel maken. Punt voor ons is: wij zijn niet de eigenaar van de stolp, dus we weten niet of we het plan ook kunnen realiseren. Verduurzaming is in principe eenvoudig: je wilt een dikke schil maken inclusief fundering en vloer. Daarbij kan een kelder goed als warmtebuffer dienen. Verder vinden wij licht in huis belangrijk. Je kunt denken aan langwerpige verticale ramen in het dak, of inpandige balkons - dan houdt je de piramide intact. Deze stolp is een rijksmonument dus dan moet je bij alles wat je wilt de gemeente in een vroeg stadium mee laten kijken.

Ik kom zelf uit de civiele techniek en ik vond het project een hele goeie manier om nieuwe kennis en inspiratie op te doen. Er blijkt veel mogelijk met oude agrarische gebouwen. Ik heb er veel van geleerd en wil die kennis ook graag doorgeven. Denken in kleine, haalbare stappen is belangrijk.'

grachtenpand doe je meestal alles in één keer, en dan is het meer een investeringsbeslissing. Er zijn wel stolpeigenaren die dat zo doen maar dat is uitzondering. Stolpeigenaren zijn vaak creatieve mensen die een deel van hun inkomen uit de stolp en het erf halen, en ze gaan vaak heel slim te werk, over een langere periode. Zo'n stolp is dan geen vastgoed of bezit, maar een woon- en werkeenheid die past bij het leven van de eigenaars. Dat zie je terug in hun stappenplan, en het eindbeeld waarnaar ze toewerken - dat overigens gaandeweg kan veranderen. Die eigenaars, wat voor leven leiden ze - dat moet je meenemen in de scenario's. Dat is precair. Eigenaren moeten vertrouwen hebben in de stappen die gezet moeten worden. Dat vertrouwen moet groeien. Sommige eigenaren zijn zich dit niet eens zo bewust - dan moet je ze daarbij helpen.'

Door met duurzaamheid

Dit jaar gaat Stolpenmeesters 2021 van start, weer met een aantal stolpeigenaren. Angeli Poulssen: 'We hopen op minder beperkingen, zodat de studenten en de eigenaren beter samen kunnen optrekken. De aanpak en doelstellingen zijn hetzelfde - wel weten we nu beter waar we op moeten letten. Als Boerderijenstichting zijn we erop uit dat stolpeigenaren kennis en inspiratie opdoen voor het werk aan hun stolpen, en dat ze goede opdrachtgevers worden. We hopen ook dat alle informatie uit dit project toegankelijk kan worden gemaakt voor de Vrienden van de Stolp.'

Dit voorjaar gaat Stolpenmeesters verder in het driejarige kennisproject Karakteristieke boerderijen in het Waddengebied. Dit is een project van de boerderijstichtingen van Noord-Holland, Friesland en Groningen met partners als Inholland, de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en Monumentenzorg. Over drie jaar zijn er in de hele waddenregio ongeveer tien voorbeeldboerderijen gerealiseerd, met als centraal thema de toekomstbestendigheid van historische boerderijen. Naast functieverandering is terugdringen van het energiegebruik een van de hoofdonderwerpen. Angeli Poulssen: 'Een prachtig project waar we heel blij mee zijn. De projectleiding ligt bij ons en voor de duurzaamheid doet Inholland mee. We hopen er met zijn allen veel van te leren.'

Uw boerderij van het gas af?

Met lage temperatuur **infrarood** vloerverwarmingsmatten heel eenvoudig te realiseren

www.aht-netherlands.com
info@aht-netherlands.com
06 4815 9526

Arnhem / Utrecht / Hoogeveen / Hoorn

AHT zet met uitrolbare lage temperatuur infrarood vloerverwarmingsmatten volop in op de energietransitie. Zowel geschikt voor vaste vloeren (ingegoten in cement) als zwevende vloeren (laminaat, tapijt, PVC).
Voordelen: 15 - 40 % minder energiekosten, reageert snel, eenvoudige installatie, lage aanschaffkosten, geen onderhoud, lange levensduur, gebruiksvriendelijke aansturing en een hoger warmtecomfort.
Daarnaast biedt AHT ook elektrische oplossingen voor warmwatervoorziening. Uw stolpboerderij kan dus probleemloos van het gas af!

Van Lierop houdt uw monument leefbaar...

- > HOUTINSECTENBESTRIJDING
- > ZWAMBESTRIJDING
- > HOUTHERSTEL MET EPOXYTECHNIEK
- > VOCHTBESTRIJDING
- > ONDERZOEK
- > ONDERHOUDSABONNEMENTEN

Van Lierop
Conserveert & Herstelt Hout | Verdrijft Vocht

0172 43 35 14
WWW.VANLIEROP.NL

Kom proefliggen!

In onze winkel krijgt u een persoonlijk slaapadvies

IN DEZE TIJD IS GOED SLAPEN EEN MUST!

slaapkenner
THEO BOT

OPENINGSTIJDEN:
di t/m vr 09.30 - 17.30 uur • zaterdag 10.00 - 17.00 uur **Gratis parkeren!**
www.theobot.nl- Dorpsstraat 162 - Zwaag - telefoon 0229 - 237228

PERSONELE VERSTERKINGEN BIJ BSNH

Stolpen behouden vraagt energie, de voorzitter schreef er in zijn voorwoord al over. Stolpen behouden betekent ook inspringen op ontwikkelingen en meedenken en meedoen. Want wie a zegt, zegt immers ook stolp. Met andere organisaties wordt de samenwerking over het behouden van boerderijen in regionale zin verbreed en dit betekent meteen uitbreiding van het takenpakket. Waar de stolp bij veranderingen multifunctioneel wordt aangepast, is ook de inzet van de Boerderijenstichting navenant. Tenminste, als er extra hoofden en handen gevonden kunnen worden. En dit laatste is het geval. Een nieuw gezicht en twee min of meer oude bekenden. Feitelijk vier. Hieronder stelt het vernieuwde team zich aan u voor en leggen zij uit waarvoor zij zich gaan inzetten. U ziet het in een oogopslag: prima spelers.

Miriam Lof

Met veel plezier ben ik bij de Boerderijenstichting Noord-Holland 'Vrienden van de Stolp' begonnen om het secretariaat te gaan voeren. Ik ken de Boerderijenstichting vanuit mijn andere werkzaamheden bij Hogeschool Inholland (Alkmaar), waar met studenten bouwkunde een project over het verduurzamen van stolpen is opgezet en ondertussen afgerond. Hierover meer in deze nieuwsbrief. Ik ben opgegroeid in de regio Heerhugowaard en dus heb ik kennis van alle stolpboerderijen en poldermolens in mijn omgeving. Ik vind ze prachtig om te zien, hoe met deze objecten de historie van het platteland en de polder zichtbaar blijft. Daarom zet ik mij graag in om de stolpen in het Noord-Hollandse landschap te behouden. En wie weet hebben wij binnenkort wel een keer contact, want de contactgegevens van het secretariaat staan als vanouds in het colofon. Kijkt u maar achterin dit blad.

Willemieke Ottevanger

Mooi oud land met her en der een schitterende boerderij. Die niet voor niets daar op die grond terechtgekomen is. Prachtig toch? Hoe verschrikkelijk is het als zo'n dierbaar stuk cultureel erfgoed langzaam maar zeker wegwijnt. Wat zou helpen is de potentie en de waarde van die boerderijen met hun erven en de hele inpassing in het landschap meer bekendheid te geven. Daar is het project Karakteristieke Boerderijen in het Waddengebied voor opgezet: drie jaar lang op diverse creatieve manieren kennis delen over behoud en toekomstbestendigheid van de boerderijen in dat gebied. Ik ben vereerd dat ik daar als projectmanager samen met vele organisaties, professionals en vrijwilligers, waaronder voormalig penningmeester Evert Barendrecht, een stuwende kracht voor mag zijn. Ik woon nu

iets meer dan vijf jaar in een West-Friese langhuisstolp en ben een van de ambassadeurs/vierkantdelers van de stichting.

Angeli Poulssen

Sinds ik in 2013 werd bevangen door het stolpenvirus - u welbekend - heb ik allerlei taken en rollen vervuld met en binnen de BSNH. Van het neerzetten van een enorme stolp tijdens de Amsterdamse Uitmarkt in 2013, het fondsen werven en vervolgens uitvoeren van het Stolpencommunity Vierkantdelersproject, het opzetten en begeleiden van het Stolpenmeestersproject samen met Inholland (Alkmaar), tot het organiseren van drie Oogstfeesten. Maar ik leerde de Vrienden pas echt kennen als tijdelijke secretariaatsmedewerker. Met velen van u heb ik uitgebreid gemaild en gebeld. Vragen beantwoord, dromen en zorgen gedeeld over dat enorme, kostbare bezit: de stolp. Met veel plezier zal ik als bestuurslid, met als speciale portefeuille het project Karakteristieke Boerderijen in het Waddengebied, zorgen dat we met elkaar deze prachtige iconen voor de komende generaties kunnen behouden. Hopelijk snel tot ziens.

Miriam Lof.

Willemieke Ottevanger (l) en Angeli Poulssen.

Zaterdagmorgen roetvroege gaat de telefoon, Jan de Groot (ondertussen een geridderde vriend) uit Middenbeemster aan de lijn en vanzelfsprekend gaat het over het vraagstuk van de kiek. Jan mompelt nog net een goedmorgen, maar dan is hij al onderweg om omstandig en onnavolgbaar uit te leggen over welke stolpboerderij het gaat. Reden om hem te vragen zijn verhaal nog eens af te steken. Ondertussen heb ik pen en papier klaargelegd. 'Het is de stolpboerderij aan de Mijzerweg nummer 5 in de Beemster, dat is een zijweg van de Middenweg, zo'n beetje in het noorden van de polder. Een heel mooi plekje.' De stolp draagt een zeer ongebruikelijke naam, vertelt Jan, hij heet Het is niet anders. Daar zit volgens hem vast een verhaal achter en belangrijk: de stolp staat er nog. Goed nieuws dus. Theo Witteman uit de Schermer weet de stolp ook te staan en wijst in een telefoontje op dezelfde locatie. Dat gaat goed, heel goed. De derde reactie komt van Hans Raap uit Callantssoog en hij herkent de foto van de stolpboerderij, want die weet hij opgenomen in een oude atlas met platen, bedoeld voor het lager onderwijs. Het is een uitgave van J.B. Wolters (Groningen/Djakarta) uit de jaren 1940. Het bijschrift luidt, zo meldt Hans,

'Een boerderij in de Beemster met piramidevormig dak'. Waarvan akte. Tenslotte ging stolpenterriër Chris Schaatsbergen uit Monnickendam met de camera op pad om de stolp in huidige staat op de foto te zetten. Het is niet anders. Merci Chris.

KIEK 57

Opnieuw een adembenemende foto waaraan sinds het opduiken al een heel verhaal vast zit. We beginnen bij het begin. Fer Balk en Dorine Tuyp uit Haarlem sturen op een goeie dag deze foto met pracht stolp in met de mededeling dat de stolp in het bezit is geweest van de familie Tuyp, maar dat de rest van de geschiedenis vrijwel ontbreekt. De stolp zou verbrand zijn en in de Wormer hebben gestaan. Achterop de foto staan de namen van de zes personen voorop. Of de stichting meer weet, is de vriendelijke vraag. Diezelfde dag bereikt via het Regionaal Archief Alkmaar exact dezelfde afbeelding onze stichting met de vraag naar meer gegevens. Deze instantie kan met het namenlijstje van de familie Balk vrijwel onmiddellijk gedeeltelijk tevreden worden gesteld. Nu rest nog de vraag naar het hoe en waarom van afgebeelde stolpboerderij, want daarvoor dient deze rubriek bij uitstek.

Balk-Tuyp

Op de foto van 'Photograaf J. Swaab, Raamgracht 57 te Amsterdam' staan voor de stolpboerderij in hun goeie goed zes leden van de familie Tuyp opgesteld. V.l.n.r. Kleine Siem, tante Dieuw, Oma, tante Afie, tante Anne en opa Cor Tuyp met paard. We gaan ervan uit dat de drie jonge vrouwen en Siem de kinderen van opa (Cor) en oma Tuyp zijn. Dit betekent dat deze notitie door een kleinkind van Cor gemaakt moet zijn. Achterop staat dat de foto rond 1905 is gemaakt. Toen stond deze stolp met de drie hagelwit gekalkte onderstammen van de leilinden op het voorerf er dus nog florissant en in vol bedrijf bij. Dorine, de Tuyp in onze tijd, heeft dingen eigenlijk alleen van horen zeggen. Maar de foto maakt haar en haar man Fer (en ons en het archief) heel erg nieuwsgierig.

Geen standaard standaardstolp

Hoewel als vanzelfsprekend een standaardmodel stolpboerderij toont deze stolp toch dat ie niet standaard wordt gewaardeerd. Het uiterlijk toont een buitengewoon zorgvuldig gebruik en onderhoud. Sober, maar dat hoort standaard bij boerensjiek. De familie op z'n paasbest voor dit staatsieportret van boer en stolp. Het paard hoort daar als levende werkkraft standaard bij. Kleine Siem oefent alvast met een zwart schaap. De kledij is de moeite van het bekijken meer dan waard. Ons oog richt zich op de stolp zonder opsmuk, maar de voordeur met levensboom in het bovenlicht en een gietijzeren deurrooster mag er wezen. De houten topgevel, de kroonlijst en de twee

zuilachtige hoeken aan de voorgevel geven deze stolp een sjiek voorkomen in keurig uitgevoerd metselwerk. De zesruiters twee aan twee ter weerszijden van de voordeur in een bouwkundig ritmisch evenwicht. De rolgordijnen met kwasten en de vitrages achter de ramen zonder inkijk zijn strak en schoon. Schoon is het erf en de smetrand en over het wit van de stammen schreven we al. De hoge smetrand aan de houten zijgevel is al net zo wit. Speciaal voor de foto? Rondom riet gedekt met onderaan een rand van drie of vier rijen dakpannen voor het opvangen van regenwater dat in de (drink)waterput of -kelder werd opgeslagen. Tussen de lindebladeren piept een hoge schoorsteen, een kleinere staat in het achterste dakvlak. Het dakvlak opzij heeft een extra versterking van latten op regelmatige afstand van elkaar van beneden tot boven, als krammen over de kap van een kapotte klomp. Een toepassing die ik nog niet eerder zag. Wie kent het verhaal van deze (verbrande) stolp die mogelijk in de Wijde (of de Enge) Wormer heeft gestaan? Reacties zo rap als het kan naar het secretariaat (met nieuwe bemensing). Zie colofon.

WM

JOHN RAEDECKER

De stolpboerderij is al eeuwenlang een terugkerend onderwerp voor beeldend kunstenaars. Niet verwonderlijk, want de polderpiramide is karakteristiek in elk landschap, in veel dorpen en zelfs in een enkele stad. De Noord-Hollandse stolp valt op en wordt niet voor niets door kunstenaars verbeeld, door alle tijden en in uiteenlopende stijlen.

De 'kleinkunst' met de Beemster stolpboerderij De Eenhoorn in het vorige nummer toont ons gelijk aan, dit was een wonderschoon voorbeeld van agrarisch erfgoed op een nationale postzegel. Een absoluut toppunt dat in miniformaat door ons hele land reist bovendien. Er is hier feitelijk sprake van een kostbaar kleinood, maar wel van grootse proporties. In dit artikel houden we het qua kunstenaar dicht bij huis en besteden we aandacht aan het figuratieve werk van John Raedecker, een veelzijdig en gewaardeerd amateurkunstenaar uit Oosthuizen die hier zijn bijna klassieke fijnschilderkwaliteiten toont in een werkje met stolpen in ... het zij zo, wederom de Beemster. Beschouw het als een bescheiden eerbetoon aan de enige polder met een werelderfgoedstatus die vanaf januari 2022 als gemeente ophoudt te bestaan en wordt opgenomen in de gemeente Purmerend.

Met dit werk van Raedecker staan we ook even stil bij ridder Jan de Groot uit Middenbeemster, die eind april uit handen van burgemeester mevrouw K. Heerschop een lintje op de borst kreeg gespeld.

Alles Beemster wat de klok slaat

Al zou je het met die twee goed gevulde hooivijzels niet zeggen, toch zijn het ontegenzeggelijk stolpboerderijen in de Beemster. Een overheerlijk nostalgisch beeld bovendien dat John Raedecker hier met een dun penseel op een paneeltje heeft vastgelegd. Geen strepen van vliegverkeer in de lucht. Geen gemotoriseerd verkeer op de polderweg. Op het paneeltje van 29,5 x 20 cm is het vooral stil en in fijne nuances van vorm en kleur legt Raedecker deze stilte als het ware met lijm vast. Er beweegt bij nadere beschouwing namelijk niets of niemendal. Geen koebeest in de wei, geen vogel in de lucht. Zelfs de wolken lijken op een plek te blijven hangen als de witte voile van een deftige dameshoed. Als er iets beweegt dan is het de rook die uit de schoorstenen op de punttaken van beide stolpen kringelt. Slechts heel even een suggestie van een glimp van een beweging. Meer niet. Verder is het paneeltje gevuld met agrarisch erfgoed van wereldklasse, tot in detail uitgewerkt door het geduldig fijn penseel van Raedecker. Zie de nog of al kale bomen. Kijk naar de losse schuren en boetjes, al of niet met aanhuiving. Zelfs de iele windverbanden op de hooivijzels zijn te zien, net als de witte lijnen rond het loopdeurtje in de groene darsdeur, een mesthoop, een houten hek, een rode éénassige giertank. Twee pironnetjes op het grijze stolpdak. Details die met geduld en vakmanschap zijn aangebracht. Op de kim pieken zelfs nog twee stolpdaken boven de polderdijk uit.

Raedecker / Rädecker

'Eigenlijk', zegt John, oud-leraar autotechniek en als schilder autodidact, 'schrijf je mijn naam met a umlaut, maar dat geeft in de praktijk alleen maar gedonder.' Raedecker of Rädecker maakt hem niet uit, verder is deze van oorsprong Amsterdammer een opgewekt en serieus type dat behalve schildert in veel stijlen, ook klokken maakt. Die overigens zodra deze 'lopen' eveneens worden beschilderd. Hoe John is gaan schilderen en waarom is een te lang verhaal, dat je hem bovendien zelf moet horen vertellen. Dat hij de vader is van de bekende beeldend kunstenaar Michael Rädecker in Londen, vervult hem met trots. Misschien, filosofeert John, had hij zelf ook ..., maar zo is het niet gegaan. John ging in de techniek en pas later zelf schilderen. Dit paneel met twee stolpen in de Beemster hoort bij zijn stijl als fijnschilder. In Schagen is in de etalage van Herenstraat 3 een kleine expositie van het werk van John ingericht. Meer info hierover via www.jankuindersma.nl. Hier moet u het met deze foto doen.

Andijk van binnenuit gezien.

Warmenhuizen.

Maria-Hoeve, Akersloot.

PIRONNEN DUIKEN OVERAL OP

Het artikel over de piron heeft vele ogen geopend en leverde vele meldingen, foto's en verhalen op. Bijvoorbeeld dat menige vriend en vriendin van de stolp niet wist dat deze sierornamenten piron heten, ondanks het feit dat men ze zelf stoer op het piramidale stolpdak heeft staan.

‘Wij noemden ze altijd pilonnen’, schreef de een, en de ander: ‘Bij aankoop zei de makelaar dat ze dienden voor de ventilatie.’ Een derde toonde zich verheugd en verklaarde dat hij waarschijnlijk een stijve nek zou oplopen nu hij eenmaal weet heeft van het hoge standpunt van de beeldschone piron. Veel foto's begeleidden de reacties, waaruit hieronder een greep.

Pironnen in de Beemster

Nies van der Pal (Bobeldijk) is de eerste met een korte, maar efficiënte mededeling over het voorkomen van de piron en in dit specifieke geval in een deel van de Beemster. Regelmatig maakt zij een ritje tussen Westbeemster en haar woonplaats,

waarbij haar nu op verschillende stolpdaken de pironnen zijn opgevallen. ‘Nu je het weet, zie je ze overal.’ Langs voornoemde route telt Nies op het gedeelte vanaf de Rijperweg - Jisperweg tot de N243 minstens vier stolpen met houten pironnen op het puntdak. Langs de Middenweg tot Avenhorn (N243) nog eens vier stolpdaken met pironnen. Waarvan akte.

Beslist geen ventilatiedoeleinde

In Nieuwe Niedorp is er geen enkele piron op een stolpdak te vinden, weet de heer Bos. De verwijzing in het vorige nummer naar Dorpsstraat 78 aldaar is volstrekt onjuist, want dit gevaarte is juist wèl een ventilatiekanaal. Een piron heeft met

Andijk van buitenaf.

ventileren immers niets van doen. Dank voor deze correctie. De piron dient als afdichting tegen inwateren. Dit wordt nog eens extra bevestigd door de melding van mevrouw Hartog uit Andijk, waar de makelaar bij aankoop haar verkeerd informeerde over de (ventilerende) functie van de houten pironnen op het stolpdak. De meegestuurdte foto van de binnenkant van de nok van deze stolp aan de Rikkert legt de afdichtende functie van de piron onomstotelijk vast. Zie foto, waarvoor onze dank. Ook in Krommenie kent men de piron waar de familie Terra-Mooij een oud exemplaar als decoratief houten element in de kruidentuin plaatste na het vernieuwen van de oude exemplaren. De nieuwe pironnen prikken op het stolpdak met zonnepanelen trots de hemel in.

Sierlijk sierornament

Bert en Joke Albrink melden pironnen op het dak van hun gedeelde stolp genaamd De Bisschop. Zij vonden het maar een doodnormale dakafwerking tot heden. Hun pironnen zijn nu net zo bijzonder als de geschiedenis van de plek van hun stolp bij Uitgeest, die naar bodemvondsten onder de fundering wel tot 2000 jaar terug gaat. Bij Adri Pronk pronken op het ‘voorhuis’ van zijn stolp te Warmenhuizen twee buitengewoon sierlijke pironnen. Ze zijn beide van zink en lijken met hun

punt dakjes en ‘kantelen’ nog het meest op het torentje van een sprookjeskasteel. Twee onvervalste hoogtepunten. Ten slotte de Mariahoeve anno 1813 te Akersloot: ook deze stolp is voorzien van twee houten pironnen met bovenop een zwierig punt dakje van zink. Net als de exemplaren in Warmenhuizen dus duidelijk versierde sierornamenten op het dak van een stolp. Met de kennis van de piron is onze liefde voor de stolpboerderij alleen maar gegroeid.

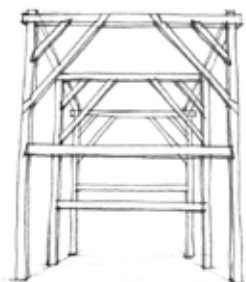

RIETDEKKERS BV

Zwaagdijk-Oost 286, t. 0229 262140, m. 06 20548854
info@rietdekkersbedrijfsijm.nl, www.rietdekkersbedrijfsijm.nl

**ARCHITECTENBUREAU
KLEIN**

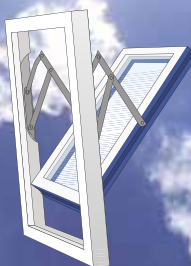
restauratie
transformatie
nieuwbouw
verbouw

Zaanweg 59, Wormerveer
075-6287686, www.kleinbv.nl

Visser H-raam

Het Visser H-raam is een specialistisch product van Timmerfabriek Visser. Het Visser H-raam kan gemakkelijk worden ingepast in zowel moderne als traditionele panden.

Tot in detail verantwoord maatwerk

Visser H-raam

Noorder IJ- en Zeeweg 8, 1505 HG Zaandam
075-6177984 | www.timmerfabriekvisser.nl

**VAN DEN BERG
Aannemings & Heibedrijf**

www.aannemingsbedrijfvandenbergh.nl 075-621 71 01 Zaanstad

**Stalen damwanden - Betonfundatie
Betonpalen - Buispalen - Houtenpalen - Waterwerken**
Geheid goed als van den Berg het doet!!

hkarchitectuur.nl

**Aannemersbedrijf
M. Duinmaijer B.V.**

**Nieuwbouw
Utiliteitsbouw
Verbouw
Onderhoud
Restauratie
Kozijnen en lijstwerk**

**M.C. van Voordenstraat 2
1483 GB De Rijp
tel.: 0299 673487
duinmaijer@duinmaijer.nl
www.duinmaijer.nl**

**BOUW
GARANT**

Voor alle rieten daken
www.kooijmanrietdekkers.nl

**Kooijman
Rietdekkers**

Rietdekbedrijf J.P. Kooijman B.V.
Ruigeweg 119A, Schagerbrug
T 0224 57 13 28 of 06 53 89 18 49

- dakvernieuwing
- renovatie dakconstructies
- aanbrengen isolatie/- platen
- reparatie en onderhoud
- dakramen en dakkapellen
- ontmossen

Ook adverteren?
Of iets vorm te geven?

lebureau
grafische vormgeving

Bel of mail naar Carla Buijsman
0229 317 027 | carla@le-bureau.nl | le-bureau.nl

COLOFON

Magazine nr. 105 van de Boerderijen-
stichting Noord-Holland 'Vrienden van de
stolp', juni 2021

Secretariaat: Noordervaart 73
1841 GB Stompvoren
info@boerderijenstichting.nl
Maandag van 9 tot 5 uur is Miriam Lof
telefonisch bereikbaar via 072 581 68 88
beeldbank@boerderijenstichting.nl
www.boerderijenstichting.nl
IBAN: NL69 INGB 0000 3381 81 t.n.v.
Boerderijenstichting Noord-Holland, Bergen

Community vierkantdelers:
www.stolpencommunity.nl

Redactieteam:
Dieuwertje Duijn
Wilma Eelman
Willem Messchaert
Jan Schoen
Renee Stroomer
Nico van der Wel
Ad Kikkert (tekstcorrectie)

Grafische verzorging en advertenties:
Carla Buijsman, le bureau, Hoorn (0229 317 027)
Druk: Koopmans' Drukkerij, Zwaag
Oplage: 2.000 exemplaren

Bestuur:
Peter van Zutphen (voorzitter), Anna Paulowna
Jaap-Jan Fit (secretaris), IJpendam
Ralf van Etten (penningmeester), Stompvoren
Wilma Eelman, Den Burg
Ed Pielkenrood, Koog aan de Zaan
Angeli Poulssen, Haarlem
Anneke Zandt, Twisk

Karakteristieke boerderijen in het waddengebied
Willemieke Ottevanger, projectleider

Advisering
De Boerderijenstichting biedt begunstigers de
mogelijkheid om (in omvang en diepte) beperkte
bouwkundige en esthetische adviezen in te win-
nen. Voor deze adviezen wordt een bijdrage in de
kosten in rekening gebracht. Voor informatie
kunt u contact opnemen met het secretariaat.

Het magazine verschijnt in maart, juni,
september en december. ISSN 1566-8843

ANBI

De Boerderijenstichting Noord-
Holland is aangemerkt als
culturele ANBI.

Onze penningmeester Ralf van
Etten kan u alles vertellen over schenkingen aan
de Boerderijenstichting en de fiscale voordelen
daarvan.

Zijn e-mailadres is:
penningmeester@boerderijenstichting.nl

Uw donateursbijdrage bedraagt € 22,50 per jaar,
meer mag natuurlijk!
Voor bedrijven is dat minimaal € 50,- per jaar en
ook daarbij geldt: een hoger bedrag is welkom.

Magazine niet ontvangen?
Neem dan contact op met het secretariaat.

STOLPEN IN HET NIEUWS

UIT HET NOORDHOLLANDS DAGBLAD, VERZAMELD DOOR ED DEKKER, JOURNALIST.

Opmeer moet te koop staande boerderijen overnemen en daar starterswoningen
van maken. Deze suggestie doen jongeren. 'Voor ons is er in de gemeente niks',
zeggen zij in een onderzoek van de Dorpsraad. 'Graag willen we hier blijven'.

Het dubbele vierkant van Hoeve Swanenburgh in de **Purmer** (Edam) zit vol familie-
geschiedenis. Melkvee maakte plek voor appartementen, met ook onderdak
voor de vijfde generatie Van Baar. Een eikel siert de nieuwe poort: symbool van
gastvrijheid.

Welgelegen in **Wognum** krijgt een museale functie. Bij zijn overlijden heeft de
eigenaar de kapitale boerderij uit 1879 nagelaten aan de plaatselijke historische
stichting. Alles in de stolp is bewaard in vooroorlogse sferen. De hoeve is van het
'gekeerde West-Friese type'.

Een volledig authentiek ogende stolp verrijst in **Den Burg**. De nieuwbouw komt op
de plek van een stokoude stolpschuur. Al vanaf 1812 werd daar niet meer gewoond.
Daarvoor wel en daarom mag bewoning nu. De muren worden opgetrokken uit gele
steentjes, uit Friesland.

Koninklijke eer voor stolpenkenner Jan de Groot uit **Middenbeemster**. Hij is
benoemd tot Ridder in de orde van Oranje-Nassau, de hoogste onderscheiding
op deze Koningsdag in zijn gemeente. Jan was ook jaren actief voor de Boerderijen-
stichting.

Nieuw leven voor een stolp uit 1895 in **Hem**. Voor vijf ton gaan de nieuwe eigenaren
de grote boerderij van onder tot boven aanpakken. Alles wordt in oude luister
hersteld, beloven ze. Het houten vierkant blijft op z'n plaats. En de rondlopende
ramen, natuurlijk.

Op Hoeve Kroostwijk in **Westbeemster** worden de koeien nog op de lange regel
gemolken. Da's een uitzondering geworden in stolpenland. In de zomer melkt de
boer - de zesde generatie Klaver op deze plaats - zijn vijftig koeien in een doorloop-
wagen op het land.

Een lange weg te gaan, maar ze is niet bang voor een 'uitputtingsslag'. Kleindochter
Roza is vastbesloten iets moois te maken van oma's oude stolp in **Alkmaar**. Zeven
jaar geleden eindigde bruto geweld in de boerderij met de dood van oma. Roza
stroopt nu de muren op.

Op 38 betonnen heipalen van elk zeventien meter lang komt-ie te rusten, een nieuwe
stolp in **Bobeldijk**. Het wordt er een met een staart. Brand maakte in 2019 korte
metten met de voorganger op deze plek. 'Gelukkig was ik verzekerd voor herbouw',
aldus de eigenaar.

Prachtig, in **Grootebroek**. De bijzondere gevelsteen van een stolp wordt gerestau-
reerd. De fletse afbeelding van de barmhartige Sint Maarten die een deel van zijn
mantel afsnijdt, krijgt verse kleuren. Dankzij steun van een oud-inwoner, twee
organisaties en de gemeente.

*Na zoveel jaar genieten
zij nog steeds van hun
monumentale boerenplaats*

ONTWERPEN & CREËREN
DAAR ZIJN WIJ GOED IN

DE GOORN

0229 540 996

INFO@MAARTEN-KONING.NL

MAARTEN-KONING.NL

**SPECIALIST IN AAN- EN VERKOOP
VAN STOLPBOERDERIJEN**

☎ 0226 - 555 777

WWW.KLAVERMAKELAARDIJ.NL

INFO@KLAVERMAKELAARDIJ.NL

